

OKRĘT (587) *sb m*

-ę- (583), -e- (3), -ęn- (1).

o jasne.

sg *N* okręt (64). ◇ *G* okrętu (91). ◇ *D* okrętowi (4). ◇ *A* okręt (95). ◇ *I* okrętem (11); -em (1), -(e)m (10). ◇ *L* okręcie (47). ◇ *V* okręcie (1). ◇ *pl N* okręty (53). ◇ *G* okrętów (78); -ów (10), -(o)w (68). ◇ *D* okrętóm (2). ◇ *A* okręty (89). ◇ *I* okręty (17), okrętami (2) *BudBib*, *KlonFlis*. ◇ *L* okręci(e)ch (29), okrętach (3) *GlabGad StryjKron* (2); -ach (1), -äch (1) *StryjKron* (1:1), -(a)ch (1). ◇ *V* okręty (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII w.*

1. *Statek żaglowy lub wiosłowy; navis BartBydż, HistAl, Vulg, PolAnt, Mącz, Modrz, Cn; classis HistAl, Vulg, Mącz; puppis PolAnt, Vulg; corbita Mącz, Cn; ratis, scapha PolAnt; cybea Cn* (584) : *Zá dákytly owce przedał/ A w okręt ich nąłádował BierEz L4v, P2; Murm 105; A kiedy Morze gra/ thedy [wieloryby] idą miedzy wełny á więczy poruľzaią morze ku igraniu y ku potopu okrętow. FalZioł IV 31b, III 28b, c, IV 34a, 36a [2 r.], 40c [3 r.] (13); BartBydż 23; thedy Alexandey [!] przykazał ípráwić dom wielki ná morzu ná okzęcicach [!] przez ktory iuż mogł miáľto otrzymáć HistAl B7v, B7v, C; LubPs hh; RejWiz 5, 12, 13, 190; Y posłał Krol Hirám w onych okręcicach flugi fwoie/ męże w żeglárftwie y koło morzá dobrze vmieiętne Leop 3.Reg 9/27, Iudic 5/17, 3.Reg 9/26, 2.Par 20/36 [2 r.], Ps 106/23, Act 27/19 [2 r.] (16); RejFig Dd4v [3 r.]; RejZwierz 45 [2 r.]; Tedy náiadľzy fię polekczáli okrętu/ wyrzuciájąc pľzenicę w morze. BibRadz Act 27/38, Is 30/17, Ez 30/9, 2.Mach 12/3, 6, 9 (14); Grecy byli rádzi widząc pełne okręty íkárbow BielKron 57; Fráncíľzek Kárdynał przełozony Papielki nád okręty BielKron 389v; Poľłał thám Krol Portugáľski Emánuel ze wľzem doľtátkiem íześć okrętow ludźi BielKron 448, 43, 45, 49, 54 [3 r.], 55 [2 r.] (134); Episcopia navis, Lódká máľa przy okreciech. ná którey fię puľzczáya ku ízpiegowániu. Mącz 106d, 99a, 102b, 106b, c, 134a (13); LeovPrzep a3v [2 r.]; Biedá biedá miáľto ono wielkie/ s ktorego fię bogáćili wľzyľcy co mieli okręty ná morzu RejAp 151v; W okręcie/ á co íeľt potrzebnieyľzego iáko máľzty/ iáko żagle/ iáko powrozy co to trzymáia? GórnDworz Ll6, Zv [2 r.], Gg; GrzepGeom A4v, B [3 r.]; Tedy nábył íobie okrętu potáiemnie w pierwy zmrok/ á zoľtáwiwľzy konie w goľpodzie wľzedł w okręth y dał fię ná bieg HistRzym 10; Tedy potym Apollon kazał okręt przypráwić/ chcąc pľynać do Pentápolá/ á tám wľzedł do niego/ y poruczył fię wiátram. HistRzym 11v, 10v, 11, 11v [3 r.], 14v, 15 (14); RejPos [236], 331v; Drugi raz tákże gdy s tymiľz Rzymiány ná morzu wodná bitwę zwieść miáľ/ tákże íż mu nierowno byľo/ kazał kilka okrętow do brzegu przypuľścić RejZwierc 163, 47v, 49v, 71v, 163 [3 r.], 176v [2 r.], 199v; BielSpr 45 [2 r.]; krol Eiptľski zebrawľzy woyleko [...] y okrętow wiele/ ítarał fię iákoby mogł zdráda wziáć kroleľstwo Alęxándrowe BudBib 1.Mach 11/1, 2.Par 22/37, Is 2/16, Ez 30/9, Sap 14/1, 6; Krol Duńľki iákie ízkody vczyniľ zá tego Krolá przefľtego Gdańľzczánom/ bo pobrał kilkádźieľiat Okrętow MycPrz II Cv, I [C]2; Oto y okręty ták wielkie będaće/ y od twárdych wiátrów rozegnáne/ obracáne bywáia od máľuczkiego rudlá/ gdziekolwiek chuc ítyrniká chce. BudNT Iac 3/4, Act 20/38, 21/2, 3, 27/30, 31, Apoc 8/9; PaprPan Ff2v [2 r.]; ModrzBaz 43; KochPs 156; Oćiec iey/ gdy iednego czáľu ná morzu iádać z okrętem fię rozbił/ y ná ieden wyľep wypľynał: od wilkow y beľtyi požárty íeľt. SkarŻyw 152, 134 [2 r.], 455; nierychło zá nimi do Prus z íwymi okręty przyciágnęli StryjKron 46, 121 [2 r.], 122, 124, 290; ítárgawľzy Biaľe*

żagle/ y okręt w kęły zdruzgotawízy/ Przybiły mię [*wiatry*] do brzegu pułtęgo ná dełce. *KochFr* 66; Przedsię y dziś/ y zówże/ ná morzu okręty *KochPhaen* 11; *KochPam* 85 [2 r.], 86; *KochPieś* 18 [2 r.]; *PudłFr* 43; *GórnRozm* Kv; *KochProp* 11; Biremis – Okręt o dwurzędziech poiezni [= *wioseł*]. *Calep* 132a, 935a, 968a, 1087b, [1135]b; Gdy wodopławne ich okręty one/ Krolewkie dzieci łobie powierzone/ Z ręku oycowłkich/ lyna z corką brály. *GrochKal* 5, 9, 10; Grákwie do źemie łwéy wráćć fię mieli, á wiátr przeciwny okrętóm odciágnięcia bronil *GórnTroas* 6, 9, 16, 23, 26, 29 (11); *KochFrag* 14; Gdy fie morze wzburzy/ [...] á okręt ná morzu cáły/ tedy [...] wśzyłcy pilnie tego łtrzędz máią/ by który z nich [...] okrętu nie wywrócił *OrzJan* 68; *LatHar* 330; Iełli ci nie zoftána w okręcie/ wy nie możecie być záchowani. *WujNT Act* 27/31; y pozdycháłá trzećia część łtworzenia żywiącego w morzu/ y trzećia część okrętow zginęłá. *WujNT Apoc* 8/9, *Act* 20/13, 38, 21/3, s. 501, *Act* 27/10 (21); *WysKaz* 12; *SarnStat* 106; Okrętu nawálnością od Bogá łpułzczoną tonącego/ oni Zeglarze w Proroctwie Ionáłowym dwiemá rzecźami rátowáli *PowodPr* 54, 2 [2 r.]; Przeciw rozumowi iełt/ áby głupi o mędrzrych rádzil: á ten v łtyru siedział/ który okręt wśzytek przewróćć y wśzytki pogubić może. *SkarKaz* 517a; *CiekPotr* 63; *GosłCast* 55; *SkarKazSej* 667a [5 r.]; Bo napřednieyzy tego okrętu Szyffmiftr był Tiphys *KlonFlis* A3; Sośnia od wiátru powálona mowi. [...] Mniemaćie By ze mnie miał być okręt łzczęśliwy łrzod wody/ Gdyż iełzcze w boru/ morłkie ćierpiáłám przygody. *KlonFlis* B2; Tám ná to patrzac/ w głowie łobie kryłil/ Człowiek rołtropny/ y okręt wymyłil. *KlonFlis* E4, A3v, B3, C4, G4v [2 r.], D [4 r.] (21).

okręt czyj [w tym: od nazwy państwa, miasta (14), ai pass (9), pron (9), z + nazwa miasta (2), G sb (2)] (33): *Leop Ez* 27/8; Záiłte y wyłpy mię też oczekiwáią/ y okręty z Tarłys *BibRadz Is* 60/9; nie mieli co ieść áż s Cełárłkiego okrętu konie mułieli iádác. *BielKron* 192; Będac tám przez kilko dni/ vyrzałem Krzećijánłkie okręty *BielKron* 451; Przyłzły potym Luzytánłkie okręty do Kánonoru *BielKron* 459v, 56v, 58v, 221v, 239, 408, 453, 457v; *BudBib Is* 23/1; *StryjKron* 71; *Phil* H4; Trwogá byłá w Woyłku/ [...] Przedsię Thełálłkie były w pokoju okręty. *GórnTroas* 26, 6, 60, 66, 70; *LatHar* 368; przybyłimy do Liłtry miałłá Lieyilłkiego: á tám Rotmiltr znalazłzy okręt Alexándryilki/ który płynął do Włoch/ przełdźil nas do niego. *WujNT Act* 27/6, *Act* 27/2, 28/11; *CiekPotr* 63; A gdy grom będzie trzálkał ná okręty twoie/ Tám winowác w tym będziełz wśzytki zdrády łwoie. *PudłDydo* B2v. Cf »hetmański okręt«, »krolewski okręt«, »okręt nieprzyjacielski«, »okręt rozbojniczy«.

W porównaniach (7): Bládá źiemie ktorá zácimíią żagle przychodzące do niey (*marg*) W Zydowłkiem łtoi/ ktora zácimia łkrzydłami/ bo żagle łá iáko łkrzydłá v okrętu. (–) *BibRadz Is* 18/1; A tyś ie ták rozprółzyl/ iáko nie więty Wiátr morzolotné roztrząłá okręty. *KochPs* 71; A iáko okręt gdy w fię ták wiele wody náberze/ że ie y wylewác niedołtácźą/ wnet zátónac mułi. Ták y káždy człowiek opiły/ gdy fię zbytnim pićim obciázy y záleie/ ktorego przyrodzenie przechowác nie może/ iuż ten pewnie w piwie/ [...] rozum łwoy wśzytek vtopić/ y łam vtonac/ á gardłem przyplácć mułi *WerGośc* 228, 226; y przodkowie náłzy ták zwykli budowác Kołcioły iákoby okręty iákie/ obrácíac łztábę ná włchod łłóńcá/ á Rufę ná zachod/ á łrzod Kołciołá iákoby máłzt na okręcie *KlonFlis* A4, E3v.

W porównaniach: *O życiu ludzkim* (6): Człowiek mądry nie ma w nienawiści zakonu/ á który fię w nim obłudnie łpráwuie/ iełt iáko okręt w nawálności. *BibRadz Eccli* 33/2; rozum náłz mułiał by bárzo zemdleć/ ták iż ledwe by czo łpráwić mogł dobrego: iáko ow żeglarz ná morzu / kthory

okręthowi biegu dąć niemoże/ kiedy niłkąd wiątry nie wieią. *GórnDworz* Ff7v, Ff4v; ięstefmy iáko márinarze/ kiedy fie im okręt rozbije/ tedy fie káždy miece do żaglu *RejPos* 316v; Sądy Boże pędzą was/ iáko wiątry ná morżu okręt *GórnRozm* M2v; *WujNT* 556.

W porównaniach: O państwie (6): Abowiem czem ięst Styrnik w okręcie tem się zda być Krol w Krolestwie *ModrzBaz* 15v, 107; Bo iáko ná Morżu okręt we dnie y w nocy płynąc potrzebuie wftáwiczney ftraży [!]/ ták Rzeczpołpol: każda potrzebuie tákich ftróžow/ którzyby ieden ná drugiego mieyfce náftępuiąc/ oká nigdy nie zámrużáli. *GórnRozm* M3v; Iáko Kościoł Boży: Naiásnieyfy M. Krolu ták R.P. práwem Krześciáńfkim fporządżona/ może być przyrownána Okrętowi ábo Nawie Morfkiey. *PowodPr* 2; *SkarKazSej* 667a marg; *KlonFlis* A3v.

W połączeniach szeregowych (8): *GlabGad* D5v; á tym ktorzy będą pomagác/ nie bedzie dána pffenicá/ zbroiá/ pieniądze/ okręthy *Leop* 1.*Mach* 8/28, 1.*Mach* 8/26; *Biremis*, *Lódź/ Okret/ álbo/ Nálad/* o dwu rzędziéch wiosł. *Mącz* 25b, 65c, 503a; íam práwie ich przewiozł w fwoichże okrętách/ batách/ *Gálerach* *StryjKron* 602; *GoslGospSieb* +4.

W charakterystycznych połączeniach: okręt lekki, nowy, średni, wielki (10), wysoki; przywieść okręt(y), stracić, wyprowadzić, wywrocic (przewrocic) (5), zatrzymać; czekać okrętu (6), ulżyć (polekczyc) (3); uciec z okrętu (5), wynić (3), wyrzucić.

Frazy: »okręt płynie (a. ma płynąć, a. przyplynał, a. przepływa)« = navis navigans a. transfretans Vulg [szyk zmienny] (8): *LubPs* X6; *BielKron* 450; *HistRzym* 124; *Neptune/* nie burz morzá: bępiecznie okręty Niech po nim płyną *PudłFr* 67; *GórnRozm* M3v; Iż okręty Spártáńskie do was przyplynęły/ A piérwéy wáłzé łódzie/ mnie w niewolą wzięły. *GórnTroas* 60; *WujNT Act* 21/2, 27/6.

»okręt(y) się rozbi(ja)ł(y); okręt(y) rozbi(ja)ć; rozbicie okrętu; okręt rozbity« = *naufragium PolAnt, Calag, KlonFlis; naufragare; navis contrita Vulg [szyk zmienny] (8; 7; 6; 2):* *RejWiz* 12, 88; *Leop* 2.*Par* 20/37, 1.*Tim* 1/19; trzy kroć byłem w rozbićiu okrętu *BibRadz* 2.*Cor* 11/25; Thego czáfu Lubczánie porázili/ rozbili y pobráli okręthy Holánderskie v Gdańfká nád Helem *BielKron* 408, 441, 448, 461; muśi człowiek wciąż pędzić/ á náłkakawfy fie po okrutnych wełnach/ j nákarmiwyfy fie frogiego ftráchu/ nákoniec vthonąc gdy fie okręt o iáką rozbije íkáłę. *GórnDworz* H6v; *RejPos* 316v; *RejZwierc* 14, 67; *CzechRozm* 131; *Calag* 415a [2 r.]; Bo to iéy záłość/ widziéc okręty rozbite *KochPhaen* 16; *GórnTroas* 67; *LatHar* 368; *WujNT* 501, *Zzzzz4v; KlonFlis* Ev [2 r.].

»okręt tonie (a. utonął, a. okręty potonęły); okręt(y) zatopić (a. zatapiać)« [szyk zmienny] (5;3): A kiedy ná głębi było/ Morze fie nagle wzburzyło: Tám więc on okręt vtonął *BierEz* P2; *RejZwierc* 176v; *StryjKron* 657; oná nawáłność morfka íamá okręt wywróciłá y zátopiłá *OrzJan* 69; *SkarKazSej* 667a [2 r.]; *KlonWor* 10; *PudłDydo* A2.

»okręt żegluj« (1): Po morżu/ okręt nie ieden żeglujie *GrabowSet* L.

Zwroty: »(przy)plynąć (a. pływać) w okręcie« = transire PolAnt [szyk zmienny] (5): Ci co po wodach morfkich w okręcyech pływáją/ Ná rozmáitych wodach prac fwych wzywáją *LubPs* Y5; *BielKron* 192v, 442; *BudBib Sap* 14/5; *OrzJan* 69.

»wsieść (a. wsiadać), wnieść, wstąpić w okręt« = *ingredi navem HistAl; ascendere navem Vulg [szyk zmienny] (24:4:2):* *HistAl* B6; potym z rádością do okrętow Vlifefowych wízedł/ á ku potrzebie z Greki do Troiey ciągnął. *BielKron* 56v, 54v, 55v, 117; wśiadfy w okręt/ á poroczywfy fie wiátrom

płynął do ziemie świętey. *HistRzym* 34v; á táiemnie wftąpiwłszy w okręt wiosł fie do Láodyckiey ziemie *HistRzym* 123v, 10, 10v, 15v, 64, 85 (10); *SkarŻyw* 335, 455, 509; *StryjKron* 125, 140, 290; *KochPam* 82, 85; *PudłFr* 68; *GórnTroas* 64, 68; *WujNT Act* 21/6, 27/2; *PudłDydo* A2, A4.

»zbudować (a. (u)budować) okręt (a. nabudować okrętow)« = *facere naves PolAnt* [szyk zmienny] (11): *GliczKsiąż* Q2v; Dał tedy nábudować okrętow doftátek *BielKron* 191v, 54, 339v [3 r.], 441v; *Aedificare et ornare classes, Budować y Gotować okręty. Mącz* 269b; A dla tego fię był znim ftowárzyłszy áby zbudował okręty ktoreby chodziły do Thárfys *BudBib* 2.Par 20/36, 2.Par 20/36; *KlonFlis* D3.

Wyrażenia: »hetmański okręt« (1): iż [*Ulisses i Eneasz*] czáfu przygody y potrzeby fámi v rudlá siedzieli [...] rządząc y kierując fwoy Hetmáńki okręt ktory Lácinnicy zowá Nauem praetorium. *KlonFlis* A3v.

»krolewski okręt« (1): Wifsymirus wziął krolewki okręt áczkolwiek go dobrze broniono *BielKron* 339v.

»lekki okręt« (1): Tegoż dnia nász Hethman z lekkim okrętem obiechał położenie okrętow nieprzyacielskich *BielKron* 459v.

»okręt morski« = *navis maris Vulg; navis marina KlonFlis* [szyk 3:2] (5): Wifyfłtkie okręty morfkie/ y żeglarze ich/ byli w ludu kupiectwá twoiego *Leop Ez* 27/9, *Ez* 27/5; *Mącz* 513a; *PowodPr* 2; *KlonFlis* C4v.

»okręt nieprzyjacielski« [szyk 1:1] (2): *BielKron* 459v; *Corona navalis, Złoty wieniec/* który dawano temu/ który fie naprzód w nieprzyjacielski okręt puścił. *Mącz* 66a.

»pan okrętu« (4): *HistRzym* 128v [2 r.], 129v; Gdy náleżli okręt/ w ktorým fię ná morze puścić mieli: Pan okrętu drożył fię znaymem. *SkarŻyw* 134.

[»okręt przeprawny« = *prawdopodobnie służący do transportu wojska:* A iż w tym kilkanaście okrętów przeprawnych, walecznych i galer przyszło, [...] mniemał, aby mu na odsiecz króla polskiego lud przyszedł *KromHist* 27.]

»przodek okrętu« = *prora Vulg, PolAnt* (3): poczynáli od przodku okrętu kotfice wyciągáć *Leop Act* 27/30, *Act* 27/41; *BibRadz Act* 27/41.

»okręt rozbojniczy« = *myaparon, navis praedatoria et piratica KlonFlis* (2): tákże/ trudno fie Węzá wftřzec ma ktoby fię ná flad iego fpuřzczáć miał/ ábo Okrętu rozbojniczego *CzechRozm* 130v; *KlonFlis* D marg.

»tył, [zad] okrętu, u okrętu« = *rufa (1:1): KochOdpr* B; *Puppis – Tyl vokretu Calep* [877]a; [*ArtNom* M5].

»okręt wojenny« = *navis bellica PolAnt* (3): *Epibates, Lódź álbo okręt woyenny/* Z których walczą po morzu. *Mącz* 106b; *BudBib* 1.*Mach* 15/3[4]; Ktoremu Temiftokles powiedział: żeby mogły być potáiemnie wřzytki okręty Lácedemońkie woienne popalone *Phil* H4.

Szeregi: »okręt abo czołn« (2): pátrzáiąc ná brzeg/ zda mu fie iż brzeg bieży/ á okręth/ ábo czołn ftói *GórnDworz* H6, H6. [*Ponadto w połączeniu szeregowym* 1 r.]

»okręt i galera« [szyk 1:1] (2): Bulgárowie/ Sławacy [...] zwiodwłzy z drugimi woýfkámi Saraceńfkimi bitwę/ Okręty im y Galeri dziwnym fortelem popalili *StryjKron* 100, 657. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»łódź a(1)bo (a, i też) okręt« [szyk 4:1] (5): *HistAl* B6; *BielKron* 55; *Carbasus* [...] Subtilne Płótno z którego żagle do łodzi á okrętów czynią. *Mącz* 38a, 106b; *HistRzym* 22. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»nawa i (a(1)bo, a) okręt« [szyk 3:2] (5): *Leop* 1.*Mach* 11/1; Máiąc my iuż nawy y okręty pełne towáru/ vmyflilifmy fie puścić do domu. *BielKron* 454, 451v, 454; *PowodPr* 2.

»okręt abo szkuta« [szyk 1:1] (2): *GliczKsiąż* Q2v; *Naufragium*, *Rozbićie* łzkyty ábo okrętu. *KlonFlis* Ev marg.

W przen (5) : Teraz z ftráchem zdziwiá fie okręthy *Leop Ez* 26/18; Závycie [lege: zawyjcie] okręty Thárfzyfkie [*Ululate naves Tarsis*]/ bo łpułtołzenie (przyfzłó) *BudBib Is* 23/1.

Zwrot: »okrętem orać, proć; okręt porze« (1:1;1): *KochPam* 83; Tylko ná práwo puść Leniwkę w morze/ Niecháy ie kto chce okrętami orze *KlonFlis* Hv; *SapEpit* A3.

Przen (20) :

a) *O życiu ludzkim, jego niebezpieczeństwach i pokusach* (11) : Ale tu náłze Syreny fwiátá tego ifcie nie trzebá im głośno łpiewáć/ tákci pięknie vcho náłzepce/ iz áni łam wzwiefz/ áni fie obaczyłz kiedy fie zánurzyłz á z okręthu łpádniefz *RejZwierc* 83v; Chwałę twoy łtan poćciwy izes klátom przyfzedł/ A ł frogiego okrętu ná łufzás iuż wyfzedł. *RejZwierc* 180.

okręt czego (1): á trudno fie im obronić/ iefli nie będzie kto miał pilnej ftraży okołó fiebie/ áby nie wypadł ł tego okrętu powinności łwoiey *RejZwierc* 47v.

okręt czyj [pron poss] (4): ábył fie wywrocił z okrętu łwego/ tho iefł z wiáry á ł ftáteczności łwoiey *RejZwierc* 177, 177; Ma iefzcie tá wodá y morze tego łwiátá łwoie wiátry ktore okrętem náłzym łzawiáią y rzucáią *KlonFlis* A4v, B.

Fraza: »okręt upłynął« (1): poki ty kámyczki rozliczne zbieraz łwiátá tego/ łoftropnie ie zbieray/ ábyć okręt nie vpłynął *RejZwierc* 176v.

Zwroty: »w okręcie płynáć (a. pływáć)« (2): *GórnDworz* H6; Tákte y my moglibychmy fie rozmyłlic/ iz bárzo w łłábym okręcie pływamy po tym burzliwym morzu łwiátá tego *RejZwierc* 67.

»wsieć w okręt« (1): wsiadł w pewny okręt/ w ktorým głębokie y burzliwe łwiátá tego y pokus ná nim/ morze przepłynie *Skarfjedn* 38.

Szereg: »łódź, okręt« (1): á my w tey łodzi/ w thým okręcie/ gdzie łmierć łztyruie/ płyniem *GórnDworz* H6.

b) *O życiu* (1) :

Fraza: »[czyj] okręt jest łłuczony« (1): Szumny wiátr/ iáko też kiedy pędzi nagle/ Ná łzerokie morze łłpułzczone żagle. Yefzcie gdy ná łlepe łkály powpadáią: Prožno ich żeglarze z brzegu pátrzyć máią. Nie ináctey też moy okręt iefł łłuczony *WisznTr* 35.

c) *O państwie* (5) : A z nieumieiętności łpráwówánia/ á rzádzienia łudzi/ iáko wiele złe^{go} łofcie/ [...] á wdy niektorzy pánowie niewieđzác nic/ co to iefł rzédzie łudzie/ nie włthydzą fie/ [...] łtyrowáć

tego okrętu *GórnDworz* Ee6; W tym okręcie maćie łyny/ dzieci/ żony/ imienia/ łkárby/ y wżytko w czym łię kochaćie *SkarKazSej* 667a, 669b.

Fraza: »okręt tonie« (1): Acz gdy łię przypátruię tey łławney [!] Koronie/ Widzę Okręt ná Morzu co bez máłá tonie. *Prot* B3v.

Wyrażenie: »okręt ojczyzny« (1): Ten namilży okręt oyczyzny náłzey/ wżytkich nas niešie *SkarKazSej* 667a.

d) O Kościele (2) : Szátan [...] burzy [...] ná naywyższego Pálterzá Bifikupá Rzymłkiego/ iedno dla tego/ [...] áby łtrąćiwłzy od łprawowánia okrętu łztyrnika/ tym łácwiey mogł okręt kościoła Bożego zátopić *ReszPrz* 107.

Wyrażenie: »okręt Kościoła Bożego« (1): *ReszPrz* 107 cf wyżej.

e) O Matce Bożej (1) : O Márya okręcie zdáleká chleb przynoszący/ modł łię zá námi. *LatHar* 505.

a. Arka Noego (29) : Pan Bog [...] rzekł do Noego: [...] czyń łobie okręt zwirzchu przykryty s komorámi/ w ktorym záchowálz łam łiebie/ żonę/ łyny z żonámi ich. *BielKron* 4v; Był w okręcie Noe przez wżytek czás trzynáłcie miełięcy ze wżytkim domołtwem łwoim. *BielKron* 5, 4v [5 r.], 5 [5 r.], 5v [5 r.], 6, Llllv; Nádzieią Noe ofchnął z okrętem ná wyłokich gorach *RejZwierc* 129, 129.

Zwroty: »budowác okręt« (2): Noe gdy mu było pięc łet łat/ s przykazánia Bożego budowál okręt *BielKron* 4v; *SkarŻyw* 269.

»wsieć w okręt« (1): Noe [...] włiadł w okręt z żoná y s łyny y z żonámi ich. *BielKron* 4v.

Wyrażenie: »okręt Noego« [*szyk* 3:1] (4): Z drugá łtronę od południá y łłóncá włchodu dzieli łe gorá wielka Bykowa/ po łáćinie Taurus mons/ ná ktorey był napierwey łtánáł okręt Noego po potopie. *BielKron* 269, 4v, 463; *RejPosWiecz*² 92.

Szereg: »korab abo okręt« (1): kazał mu budowác przez ten czás odwłoki/ korab ábo okręt *SkarŻyw* 269.

Przen (1) : bo wnet znajdzie Pan okręt káżdemu wiernemu łwemu iáko Noemu/ łż będzie bełpiecznie pływał po wżytkich nawáłnołciach łwiátá tego. *RejZwierc* 198v.

b. Wizerunek okrętu (4) : przy onych zbroiách okręthy wrythe/ kthoreby mogły być widziáne od włłech co po morzu łełzdzáią. *Leop* 1.*Mach* 13/29; [*Nektanabo*] pokułzał czárow/ pułcił wołk ná ciepłá wodę ná miednicę/ wczýnił okręty y łudzye z wołku/ máiąc rozgę w ręku drzewá Hebeny/ kiedy kinał rozgá rułzáły łie okręty wołkowe z łudźmi *BielKron* 122v, 122v.

2. n-pr astron. Nazwa gwiazdozbioru Argo na południowej półkuli nieba (3) : ZA ogonem wielkiego chártá połtepuie Okręt *KochPhaen* 14, 19, 21.

Synonimy: 1. galera, galiya, korab, nasad, nawa; a. archa.